

Bureau DOORSTART

AGB code: 94-57703 KvK: 24478381

Dir: Mevr. Drs. J. Bosman Besemer
Agb code: 94-009186

*Klinisch- en Orthopedagoog BBR-A A2094
NVO en WEP lid 6541
NVO registratie BBR-Diagnostiek D1335
NVO registratie Generalist G1060
NVO Onderwijskundige
NVO/NIP Dyslexie Specialist*

Busken Huetstraat 8
3351 CE **Papendrecht**
078-641 4305
06-2806 9154

Hoofdstraat 55
3971 KB **Driebergen**

Info@doorstart.com
www.doorstart.com

Mevr. Drs. Inge Korfker
Burg. Martenssingel 24
2806 CV **Gouda**
06-4044 1086

Mevr. Patricia van Veen
Dr Jan Schoutenlaan 3
3145 SX **Maassluis**
06-2865 7876

Mevr. Drs. Eveline Dirkse
Vincent van Goghlaan 2
3141 KS **Maassluis**
06-4169 5343

Evaluatie handelingsplannen en Nieuw handelingsplan

Naam : Jeugdige D
Adres : Autisme Plein 5
Postcode : 3000 AA
Woonplaats : Austisme stad
Geb. datum : 01 januari 1995

Datum : april 2015

Belangrijk

1. Dit verslag is strikt vertrouwelijk
2. Gegevens uit dit verslag mogen niet aan derden worden verstrekt zonder uitdrukkelijke toestemming van de ouders / wettige vertegenwoordigers van het kind.
3. In verband met de bescherming van persoonsgegevens dient dit verslag zorgvuldig te worden opgeborgen.
4. De geldigheidsduur van veel gegevens in dit verslag is voor kinderen beperkt. In de periode van 4 tot 12 jaar ontwikkelt een kind zich snel en bovendien niet regelmatig. Mede in verband hiermee hebben veel onderzoeksresultaten en conclusies slechts een geldigheidsduur van 2 jaar. (Vaststellingen van dyslectische problemen e.d vormen hierop een uitzondering.).
5. Overeenkomstig wettelijke richtlijnen wordt dit verslag en het dossier 5 jaar na datering vernietigd, tenzij verder onderzoek en/ of behandeling heeft plaatsgevonden. Vernietiging vindt dan plaats 5 jaar na het laatste verslag.

Een stoornis binnen het autistisch spectrum

Een stoornis binnen het autistisch spectrum is niet te genezen, ook niet door behandeling. Kinderen en volwassenen die deze stoornis hebben kunnen, afhankelijk van hun intelligentie en de ernst, leren omgaan met de bijzondere gedragingen die het gevolg zijn van deze stoornis. Omdat men veel vaardigheden en gedrag niet automatisch en onbewust op jonge leeftijd aanleert, neemt het veel tijd en energie in beslag om het maatschappelijk wenselijk en acceptabel gedrag alsnog bewust aan te leren.

Veel mensen met een stoornis binnen het autistisch spectrum hebben moeite met relaties leggen, mede door een slecht oogcontact en inlevingsvermogen, en ook oorzaak en gevolg relaties is een probleem voor hen. Ze willen veelal heel concreet weten waarom dingen zo moeten worden gedaan, of simpel waarom iets zo is. Men heeft veel moeite met organiseren, sorteren e.d. Men heeft moeite om verbale en/of visuele losse eenheden tot gehelen samen te voegen.

Een ander probleem is het situatie gebonden leren. Iedereen leert nieuwe dingen in een bepaalde situatie. Men kan over het algemeen het geleerde vrij automatisch in een andere situatie toepassen. Voor iemand met een stoornis binnen het autistisch spectrum is dit echter zeer moeilijk. Als men iets heeft geleerd in een training of bij een bepaalde persoon dan mist men het inzicht om dit ergens anders, zoals b.v op school, op het werk of thuis eveneens toe te passen. Vooral voor sociale en algemene maatschappelijke situaties geeft dit problemen. Veelal zijn er weer ander personen aanwezig of is de omgeving iets anders. Hierdoor moet iemand met een stoornis binnen het autistisch spectrum vaardigheden die ze eigenlijk al beheersen opnieuw aanleren of opnieuw leren toepassen. Het generaliseren van vaardigheden gaat zeer traag. Dit duurt soms jaren. Het betekent echter niet dat iemand met een stoornis binnen het autistisch spectrum niet leerbaar zou zijn, zoals soms wordt gezegd.

De uitingsvormen van een stoornis binnen het autistisch spectrum veranderen met de ontwikkeling en de leeftijd. Daarnaast kunnen soms gebeurtenissen een sterke omslag van gedrag tot gevolg hebben.

Hoewel er veel overeenkomsten zijn bij mensen met een autistisch spectrum stoornis, blijven er grote individuele verschillen en wisselingen. Het is belangrijk dat kinderen en pubers, maar ook jongvolwassenen speciale aandacht en begeleiding krijgen gedurende hun ontwikkeling, gericht op hun specifieke problemen en gedragingen.

Een ander probleem is het sterk vasthouden aan gewoontes, vaste routines en dus ook vast gedrag. Als men van jongs af aan deze kinderen niet begeleid en helpt krijgt men bij het ouder worden steeds meer problemen. Verkeerd gedrag, een verkeerde vaardigheid, of een vaardigheid verkeert toegepast, is veel moeilijker af te leren en daarna te vervangen door juist gedrag.

De verschillende specifieke ontwikkelingsproblemen laten zien dat bij een stoornis binnen het autistisch spectrum het belangrijk is dat men gedurende de ontwikkeling van kind tot jongvolwassene steeds wordt begeleid. Daarbij is steeds weer activerende en ondersteunende begeleiding nodig. Op sommige momenten kan de ondersteunende begeleiding sterker zijn, maar onverwachts moet er weer activerende begeleiding worden geboden. Het leren van juist de sociale en maatschappelijke vaardigheden neemt bij mensen met een autistisch spectrum stoornis veel tijd in beslag. Het is namelijk zeer moeilijk om theorie in praktijk om te zetten v.w.b. waarom dingen worden gedaan en waarom het op een bepaalde manier moet.

Probleemstelling

Bij een psycho-diagnostisch onderzoek is gebleken dat er bij Jeugdige-D gesproken kan worden van PDD-NOS. Daarnaast is er sprake van Dyslexie. Het vermoeden van ADD is niet bevestigd. Er zijn bij de overgang naar de pubertijd andere problemen opgetreden. Jeugdige-D had problemen met het leggen en onderhouden van contacten en daardoor ook het onderhouden van vriendschappen. Gedurende de basisschooltijd is hier hard aan gewerkt. Jeugdige-D leek wat beter met haar leeftijdsgenoten te kunnen omgaan. Het eerste half jaar in het voortgezet onderwijs leken haar omgang met haar klasgenootjes goed te gaan. Echter, toen er ruzie kwam tussen haar klasgenootjes ging het mis. Zij ging zich schuldig voelen over de ruzie en had het gevoel dat ze voor een bepaalde partij moest kiezen, terwijl ze dit niet kon. Deze problemen worden veroorzaakt door het feit dat Jeugdige-D nog onvoldoende inzicht in en begrip van vriendschap blijkt te hebben. Voor haar is vriendschap nog voor altijd en vrij exclusief. Je kunt geen ruzie hebben en je gaat niet om met anderen buiten je vrienden. Daarnaast bleken dat de pestervaringen onbewust Jeugdige-D weer parten te spelen. Ze werd onzeker enigszins depressief en ging zich snijden. Deze situatie heeft zich zowel in februari / maart, als in de zomervakantie 2009 voor gedaan.

Een ander probleem is haar contact met jongens. Ze ziet er aantrekkelijk uit en wil graag een vriendje hebben. Het blijkt echter dat ze niet weet hoe je zo'n relatie aan gaat en hoe je deze werkelijk op moet bouwen. Ze heeft over het afgelopen jaar een hele rij 'vriendjes' gehad en is soms om twee jongens tegelijk 'verliefd'.

Haar broer XXX heeft ADHD, en oppositioneel opstandig gedrag. De afgelopen twee jaar zijn hiermee veel problemen geweest en moeder heeft veel aandacht aan hem moeten besteden. Daarnaast is bij moeder eveneens ADHD gediagnostiseerd. Door haar problemen met functioneren en de problemen bij de kinderen is moeder omdat de draaglast thuis haar draagkracht overstijgt en vanwege haar ADHD problemen voor haar werk buitenshuis afgekeurd.

Evaluatie handlungsplan oktober/november 2008 -2009

Er is gewerkt aan het ordenen en structureren van haar kamer en het plannen van haar werkzaamheden. Er wordt gewerkt met lijsten met betrekking tot de volgorde van de uit te voeren werkzaamheden. Een probleem blijft echter dat Jeugdige-D nog niet over het stadium heen is waarin deze kinderen denken dat ze alles kunnen onthouden, veel niet op schrijven en daardoor nog al eens dingen 'vergeten'. De school probeert er op te letten dat Jeugdige-D haar huiswerk inschrijft, maar dit is nog niet waterdicht. Er werden nog al eens dingen gemist. Jeugdige-D moet aan de hand van haar rooster en haar agenda, de avond van te voren, haar tas in pakken. De eerste tijd hielp moeder haar hierbij, maar toen men dacht dat Jeugdige-D het zelfstandig kon, kwamen er problemen. Het zelfde gold voor het meenemen van pasjes, eten, drinken en andere noodzakelijke dingen die nodig zijn om gedurende een dag goed te kunnen functioneren als een meisje.

Haar sociale functioneren leek goed te gaan, maar Jeugdige-D blijkt nog onvoldoende begrip te hebben hoe sociale contacten en vriendschappen kunnen fluctueren.

Met de pubertijd is ook het aangaan en onderhouden van een meer speciale relatie met een jongen naar voren gekomen.

Evaluatie Korte termijn doelen uit het handelingsplan 2009 / 2010

Korte termijn doelen

- Leren hoe ze alles moet invullen in een agenda, waarbij school het school gedeelte voor haar rekening zal nemen en de begeleiding zich zal richten op niet schoolse zaken.

Jeugdige-D blijkt op school nu de meeste zaken goed in haar agenda in te vullen. Er zijn nog maar enkele missers. Ook andere afspraken schrijft ze nu op. Dit doel lijkt grotendeels behaald.

- De ordening en structuur in haar kamer waaraan het afgelopen jaar is gewerkt nu zelfstandig vast te houden, zoals materiaal dat zij heeft gebruikt op te bergen.

Jeugdige-D lijkt enigszins de ordening en structuur in haar kamer vast te kunnen houden. Slechts een enkele keer heeft ze nog wat sturing nodig.

- Leren zich te houden aan haar activiteiten zoals deze gepland staan in haar agenda. Dit geldt vooral met betrekking tot het chatten via internet. Eventueel met behulp van alarm de tijdslimieten leren.

Dit doel is nog niet volledig bereikt. Jeugdige-D kan zich soms houden aan haar planning, maar vaak schuift ze werkzaamheden voor zich uit.

- Opnieuw leren mensen aan te kijken tijdens een begroeting

Dit gaat nu weer beter. Hopelijk kan ze het nu vasthouden als er geen aandacht meer aan wordt besteed.

- Leren de volwassenen 15 minuten niet te storen.

D 10 minuten is behaald. 15 minuten is nog lastig.

- Drie belangrijke grondregels met betrekking tot vriendschappen leren, zoals verschillen in soorten vriendschappen. Wat kun je vertellen aan welke vriendinnen.

Verschillen in vriendschappen. Wat zijn algemene kennissen, wat zijn meer algemene vrienden waar je af en toe mee op trekt, wat zijn vrienden waar je meer contact mee kan hebben en waarbij je meer jezelf en ontspannen kunt zijn en wat is een werkelijk beste of zeer goede vriend. Deze verschillen zijn uitgebreid met Jeugdige-D besproken. Vooral ook als het gaat om:

Wat zeg je wel en niet tegen welke soort vrienden.

Vriendschap betekent dat je iets voor de ander over hebt. Hoe veel en hoever ga je bij welke soort vriendschap.

Vriendschap betekent samen dingen doen. Welke dingen doe je samen met welke soort vrienden.

Jeugdige-D heeft zich deze dingen cognitief eigen gemaakt. Nu komt het aan op de daadwerkelijke toepassing en dat vindt Jeugdige-D nog wel eens lastig. Inschatten wat het niveau van een vriendschap is.

Evaluatie Handelingsplan augustus 2010 - augustus 2011.

Over het afgelopen jaar is gebleken dat Jeugdige-D op emotioneel gebied en in vergelijking met de sociale ontwikkeling van haar leeftijdgenoten nog een behoorlijke achterstand vertoont, waarbij op dit moment gedacht moet worden aan zeker 3 tot 4 jaar. Dit levert problemen op in allerlei sociale contacten en situaties. Jeugdige-D blijkt zelf, ondanks de gesprekken uit 2009 met betrekking tot vriendschap, nog niet in te kunnen schatten wat ze wel en wat ze niet kan zeggen in bepaalde situaties en tegen bepaalde mensen. Ze 'flapt' er nog al eens dingen uit, waardoor er ook voor anderen soms pijnlijke of lastige situaties kunnen ontstaan.

Dat Jeugdige-D emotioneel nog erg jong is blijkt ook uit haar relatie met jongens. Ze ziet dat andere meisjes een vast vriendje hebben en wil er graag bij horen, in zoverre dat ze probeert ook een vast vriendje te hebben. Ze is echter nog niet instaat werkelijk een emotionele band met een jongen op te bouwen. Ze lijkt nog geen greep te hebben op werkelijke gevoelens voor een jongen of verder te komen dan dat het een leuke jongen is, die er knap uit ziet. Ze legt contact, maar is niet instaat het contact te onderhouden waardoor het contact al weer snel wordt verbroken. Dit jaar kwam er opnieuw een rij vriendjes voorbij, de leeftijd lijkt steeds jonger te worden. Eerst had ze soms vriendjes van 18 of 19 jaar, maar nu zijn er ook 14 jarige bij. Soms maakte ze het met de ene jongen 's morgens uit om 's avonds weer een ander vriendje als 'vast' vriendje te presenteren. Dit blijft een punt van zorg.

Meisjes kunnen in de pubertijd sterk wisselende stemmingen hebben, maar bij Jeugdige-D merkt men hier nog weinig van. Ze vertoont over het algemeen een vrij vlakke stemming, met soms een wat onverschillige houding.

Korte termijn doelen

- Jeugdige-D is in behandeling bij het RMPI. Het is nu nog niet bekend wat haar in deze behandeling wordt aangeleerd. De afspraak is echter dat wat tijdens de behandeling wordt aangeleerd in de begeleiding wordt overgenomen omdat binnen de behandeling thema's maar enkele keren worden aangereikt. Een puber met een autistisch spectrum stoornis heeft echter meer herhaling onder begeleiding nodig om het geleerde ook toe te kunnen passen in wisselende situaties. Het is belangrijk dat zodra een thema in de behandeling is aangereikt en uitgewerkt dat direct daarna deze in de dagelijkse praktijk onder begeleiding worden inge oefend. Er zal in de begeleiding en ondersteuning het komende jaar allereerst tijd moeten worden ingeruimd voor de begeleiding en ondersteuning bij het verder inoefenen van de

aangeleerde thema's. Als er ruimte over is zal worden gewerkt aan de hierna volgende doelen

- Jeugdige-D krijgt twee en mogelijk daarna drie losse eenheden aangeboden in tekstvorm of op platen waarbij zij het verband moet gaan ontdekken en verwoorden. Dit betekent dat er ook gewerkt gaat worden met verschillende soorten verbanden zoals tijd volgorde, oorzaak en gevolg, soorten relaties zoals familie relaties, werkgever werk nemer relaties enz. Als we bij het einde van deze indicatie periode met drie eenheden kunnen gaan werken is dat heel goed.

De resultaten zijn wisselend. Tijdsvolgorde en andere verbanden met betrekking tot tijd zoals hoeveel tijd is er verlopen kan Jeugdige-D nu aangeven. Oorzaak en gevolg en relatie verbanden blijven nog lastig.

- Jeugdige-D gaat oefenen om thuis op bepaalde dagen (week schema) verantwoordelijk te zijn voor het dekken van de tafel.

Dit gaat goed.

- Jeugdige-D is in een nieuwe groep geplaatst op school. Ze gaat contact leggen met twee nieuwe leerlingen volgens de haar aangeleerde methode.

Dit doel is in 2010 – 2011 niet bereikt. Ze heeft gedurende deze periode veel lichamelijke klachten gehad. Een operatie aan haar enkel, een hersenschudding, griep e.d. Op school ging het ook niet goed. Jeugdige-D kreeg een achter stand door het vele verzuim, wat uiteindelijk resulteerde in een doublure van klas 3.

In het schooljaar 2011-2012 heeft Jeugdige-D nieuwe contact weten te leggen met verschillende mede leerlingen. Hoewel haar kalenderleeftijd nu twee jaar hoger was dan de meeste van haar klasgenoten bleek ze sociaal emotioneel beter aansluiting te vinden.

- Jeugdige-D gaat het contact met de twee nieuwe leerlingen onderhouden en nodigt ze bij haar thuis uit december 2010 tot juni 2011

Ook met dit doel is pas in 2011-2012 gewerkt. Jeugdige-D onder hield deze contacten wel, maar de meisjes kwamen niet bij haar thuis. Ze gingen soms wel met elkaar naar een disco.

- Met Jeugdige-D wordt geprobeerd om inzicht te krijgen wat het verschil is tussen een jonge 'aardig vinden', verliefd zijn op een jongen en diepere relaties. Daarnaast wordt geprobeerd om Jeugdige-D te helpen inzicht te verwerven wat passende verwachtingen en gedragingen zijn bij de verschillende relaties.

De theoretische kennis is er nu wel, maar om het praktisch toe te passen kan nog wel eens lastig zijn.

De behandeling bij het RMPI heeft wel enig resultaat gegeven in de thuis situatie, maar Jeugdige-D had, zoals hierboven aangegeven gedurende 2010- 2011 lichamelijke problemen, waardoor ze de structuur die was opgebouwd kwijtraakte. De vaste regelmaat en dagritme patronen konden vanwege ziekte en ziekenhuis bezoek en daardoor schoolverzuim, thuis niet

worden gehandhaafd. Veel moest in 2011 tot september 2013 weer worden herhaald en opnieuw ingeoeffend.

In oktober 2011 overleed een vriendinnetje dat Jeugdige-D in 2010 bij de RMPI training had leren kennen. Dit vroeg om speciale begeleiding bij het verwerken, maar ook bij haar gedrag en haar contacten met de familie van het vriendinnetje.

In de herfst van 2012 kreeg Jeugdige-D een vriend wat tot nu toe een stabielere relatie lijkt te zijn.

Hier is over het afgelopen jaar ook veel begeleiding voor geweest.

Jeugdige-D heeft in juni 2013 haar Theoretische leerweg diploma gehaald. Er moest het afgelopen jaar gezocht worden naar een vervolg opleiding. Tot december 2012 waren haar ideeën over een vervolg opleiding nog al wisselend. Het varieerde van verpleging via kinderverzorging en werken in een kindertehuis in Indonesië tot beveiliging en politie. Uiteindelijk heeft ze toch voor de politie opleiding gekozen. Ze is hier nu ook voor aangenomen. Ook hier is veel begeleiding en ondersteuning voor nodig geweest.

Evaluatie Handelingsplan september 2013 tot april 2015

Korte termijn doelen

- Jeugdige-D krijgt een paragraaf van ongeveer 7 niet te lange zinnen aangeboden en moet aangeven welke informatie belangrijk is en welke informatie niet echt direct noodzakelijk is. September 2013 maart 2014.

Het lukt Jeugdige-D soms om dit uit te werken, maar heeft soms toch nog weer problemen met het belangrijk vinden van details, waardoor ze het overkoepelende begrip mist. Wel is het aantal zinnen uitgebreid naar 10.

- De belangrijke informatie tot een zinvol geheel samenvoegen. Maart 2014 – september 2014.

Het samen voegen van belangrijke informatie blijft lastig. Jeugdige-D blijkt regelmatig nog steken in een opsomming.

- De bovenstaande opdrachten worden samengevoegd en de paragraaf wordt uitgebreid waar mogelijk naar 10 en vervolgens naar 15 zinnen. september 2014 – september 2016.

Aangezien de bovenstaande doelen nog niet voldoende behaald zijn, is het samenvoegen van deze opdrachten erg lastig.

- Jeugdige-D gaat naar een nieuwe opleiding waar ze niemand kent. Ze wordt begeleid bij het observeren hoe ander contacten leggen en het zelf leggen van contacten. September 2013 – maart 2014.

1. *Jeugdige-D is niet naar een nieuwe opleiding gegaan. Ze blijkt zeer snel problemen te hebben met overprikkeling. Dit betekent dat zij zeer gevoelig is voor geluiden en andere gebeurtenissen. Zij blijkt mentaal maar moeizaam te kunnen filteren en krijgt hierdoor te veel informatie tegelijk binnen die ze niet kan verwerken. Ze raakt zeer snel vermoeid en gespannen omdat ze de ‘drukte in haar hoofd’ niet aan kan. Ze blijkt*

nu migraine te krijgen als de drukte en de spanning oploopt. Voorlopig is besloten om te proberen Jeugdige-D thuis onderwijs te geven. Er wordt gezocht naar een mogelijk passend beroep waarbij ze kan werken in een prikkelarme omgeving.

- Nu gaat het er vooral om dat ze leert bepalen welke contacten meer een algemene vorm hebben en welke contacten ze uit wil bouwen tot een meer duurzame en intiemere vorm. (Wie zijn gewoon gezellige klasgenoten en met wie wil ze meer dingen delen en verdere vriendschap opbouwen) maart 2014 – september 2016.

Dit doel kon niet aan worden gewerkt omdat Jeugdige-D niet naar school gaat.

- ◆ Het doel bij deze twee opdrachten is om te proberen dat Jeugdige-D hierin blijvende zelfstandigheid verwerft.

Dit doel is niet behaald

- Jeugdige-D heeft een terugval met ordenen en organiseren van haar werkzaamheden. We gaan opnieuw werken aan het maken van plannings op een white board en het opruimen van haar kasten en kamer met vakken en manden waarop etiketten zijn geplakt. September 2013 tot september 2016
 - Dit is er op gericht dat Jeugdige-D deze vorm van steun voor haar plannen en ordenen vasthoudt in de toekomst.
- Jeugdige-D gaat zelf haar kamer schoon houden door te stoffen, te zuigen, dingen wanneer nodig met een sopdoekje schoon te maken en haar raam te zemen.
September 2013 – september 2016

Jeugdige-D geeft aan zelf haar kamer wel op orde te houden, maar moeder moet haar nog regelmatig aansturen bij de uitvoering van deze doelen. Ze is hierin nog onvoldoende zelfstandig.

Aangezien deze doelen een beroep doen op executieve vaardigheden waar bij inzicht en automatiseren een grote rol spelen, is het nodig om hier meerdere jaren aan te besteden.

Automatiseren, maar ook inzicht en overzicht verwerven zijn executieve functies die voor personen met een stoornis binnen het autistisch spectrum niet vanzelfsprekend zijn. Daarnaast leren deze personen sterk situatie gebonden. Hierdoor moeten ze geholpen worden om de vaardigheden telkens weer in andere situaties toe te passen. Het vraagt zeer veel en langdurige herhaling om deze vaardigheden blijvend toe te passen. Daarnaast is er nog meer tijd nodig de vaardigheden steeds weer in andere situaties blijvend te kunnen toepassen.

De theorie van Martine Delfos stelt dat de hersenen van een kind met een stoornis binnen het autistisch spectrum (ASS) ongelijkmatig ontwikkelen. Delen ontwikkelen zich soms versneld, staan soms enige tijd stil, of ontwikkelen zich vertraagd. Men kan daarom bij kinderen met ASS niet, zoals bij kinderen met een gelijkmatige hersenontwikkeling, bepalen wanneer de gevoelig periode voor het aanleren van een bepaalde vaardigheid is aangebroken. Het is daarom belangrijk dat vaardigheden in de breedste zin van het woord bij herhaling worden

aangeboden, tot dat men **ziet** dat een kind/puber/adolescent zich de vaardigheid ook daadwerkelijk heeft eigen gemaakt. **Als men namelijk de gevoelige periode mist, wordt het erg moeilijk tot soms onmogelijk, met name bij volwassen mensen met ASS, om deze de vaardigheden als nog aan te leren.** De rijping van de hersenen kan doorgaan tot ongeveer tussen het 25 en het 29 levensjaar. Sommige geleerden stellen het wat vroeger en spreken over het 23 levensjaar.

Om in staat te zijn later als volwassene acceptabel in de maatschappij te kunnen functioneren en een zinvol leven te hebben is het uiterst belangrijk dat bij een persoon met ASS langdurige en intensieve begeleiding plaats vindt tot minimaal 23 -25 jaar.

Niet iedereen met ASS blijkt echter in staat om als volwassene zelfstandig te functioneren. Intelligentie en de ernst van de stoornis binnen het autistisch spectrum spelen hierbij een belangrijke rol. Sommigen zullen hun leven lang begeleiding nodig hebben, maar dit is veelal niet van te voren vast te stellen. De begeleiding en training van kinderen/ pubers / adolescenten is daarom van fundamenteel belang om een persoon met ASS de maximale kansen te bieden voor hun toekomst.

Huidige situatie Maart 2015

Vanwege haar ASS problematiek is Jeugdige-D in 2013 in de WAJONG beland. Uit de rapportage van de keuringsarts bleek dat Jeugdige-D in een gestructureerde en prikkelarme omgeving zou moeten werken/leren. Het MBO volgen aan een instelling was voor haar een te grote stap. De combinatie van het zelf haar werk moeten structureren en plannen zorgde bij Jeugdige-D voor een te grote overprikkeling. Deze overprikkeling leidde dan weer tot lichamelijke klachten waardoor Jeugdige-D soms dagen uitgeschakeld was.

Omdat het toch wenselijk is dat Jeugdige-D een startkwalificatie haalt is gekozen voor MBO-onderwijs in de thuis situatie. Thuis kan Jeugdige-D op haar eigen tempo in een prikkelarme omgeving tot leren komen. De opleiding zelf biedt helaas geen mogelijkheden voor werken in een prikkelarme omgeving. Het doel in dit stadium is louter en alleen om de benodigde startkwalificatie te behalen. Er is gekozen voor een MBO 4 diploma omdat dit recht geeft op toegang tot het HBO.

Jeugdige-D volgt momenteel:

MBO Juridisch medewerker zakelijke dienstverlening niveau 4. Via het NTI.

Jeugdige-D ontvangt thuis onderwijs onder begeleiding van haar ouders. Jeugdige-D heeft toezicht nodig bij het leerproces. Ook heeft Jeugdige-D iemand nodig die met haar een dagindeling maakt zodat zij geen kans krijgt zich te onttrekken aan de samenleving. Ondanks haar leeftijd moet Jeugdige-D nog steeds begeleid worden bij dagelijks terugkerende rituelen. Ook dient dagelijks te worden gewerkt aan de zaken die Jeugdige-D tijdens de professionele begeleiding aanleert. Dit gebeurt door herhalen en inslijpen van het aangeleerde.

Om de juiste zorg voor Jeugdige-D te kunnen realiseren is het dus noodzakelijk dat ouders intensief (zeker 10 uur boven-normaal) worden betrokken bij haar begeleiding.

Daarnaast is het noodzakelijk dat Jeugdige-D zeker 6 uur per week professionele begeleiding ontvangt.

De begeleiding die door ouders wordt uitgevoerd bedraagt 10 uur per week en is gericht op:

1. Toezicht en het aansturen van gedrag tijdens het onderwijs in de thuissituatie.
2. Hulp bij initiëren of compenseren van eenvoudige of complexe taken, besluiten nemen en gevolgen daarvan wegen.
3. Hulp bij initiëren of compenseren van op/bijstellen van dag/weekplanning.
4. Hulp bij uitvoeren of overnemen van eenvoudige of complexe taken/activiteiten, of bij oplossen van praktische problemen die buiten de dagelijkse routine vallen.
5. Begeleiden bij dagelijkse verzorging, aansporing tot douchen, handenwassen en tandenpoetsen.
6. Het verder inslijpen en aanleren van gedrag dat tijdens de behandeling is aangeleerd.

De begeleiding die door de professional wordt uitgevoerd bedraagt 6 uur per week en is gericht op

Korte termijn doelen

- *Tijdsbesef en inzicht in de duur van taken*
Bij het maken van de dagindeling kan Jeugdige-D aangeven hoeveel tijd ze nodig heeft voor verschillende taken. Ze gaat hiervoor bijhouden hoe lang ze met een taak bezig is, zowel routine taken als haar studie taken.
Met Jeugdige-D wordt besproken hoe ze nieuwe taken kan gaan inschatten.
- *Anticiperen*
Jeugdige-D krijgt eenvoudige en beperkte sociale situatie schetsen aangeboden die niet zijn afgerond. Aangeven. Zij moet dan aangeven wat zij verwacht dat er zal gebeuren. Het gaat er dan om dat ze meerdere mogelijkheden gaat aangeven en kan uitleggen waarom dit zo is.
- *Realiteitszin*
Jeugdige-D gaat samen met de begeleiding op zoek naar haar grenzen: hoe lang kan ze werken; hoeveel materiaal kan ze om zich heen hebben; hoeveel mensen kan ze tegelijk mee werken; hoe kan ze voorkomen dat ze teveel dingen tegelijk gaat doen (volgorde van taken bepalen); hoe houdt ze haar kamer prikkelarm (niet te veel kleuren, niet te veel snuisterijen, geen ingewikkelde platen aan de wand enz.

Door Jeugdige-D te laten **ervaren** wat ze aan kan, kunnen er gesprekken worden gevoerd over haar grenzen en over wat voor haar mogelijk en onmogelijk is.

Deze doelen zijn geformuleerd omdat gebleken is dat Jeugdige-D nog steeds onvoldoende zicht heeft op haar mogelijkheden en haar beperkingen zoals blijkt uit het volgende:

De droom van Jeugdige-D is om bij de politie te gaan werken. Ondanks de uitleg dat dit vanwege haar autisme en het niet kunnen handelen in onverwachte situaties onmogelijk lijkt, blijft Jeugdige-D hier nog steeds aan vasthouden. Ze wil alle voorkomende politie taken gaan

ver-vullen en denkt dat ze dit in de toekomst wel aan zal kunnen. Hoewel ze nu nog niet in staat is om regulier onderwijs te volgen is ze er van overtuigd in de toekomst naar de politieacademie te kunnen. Hier komt haar autisme naar voren. Ze kan als ze voor zichzelf heeft bepaald wat ze wil dit niet meer los laten. De komende tijd zal via gesprekken en het voorstellen van situaties worden getracht haar te helpen inzicht te krijgen in haar mogelijkheden. Tegelijk zal getracht worden om Jeugdige-D te helpen om haar beperkingen te accepteren en irrealistische ideeën los te laten

Lange termijn doelen

- Leren plannen en tijdsindelingen leren maken.
- Rekening houden met de regels van het gezin, of van andere sociale situaties.
- Leren aandacht te 'tonen' voor de interesses van de mede gezinsleden.
- Gesprekstechnieken leren.
- Herkennen en uitvoeren van dagelijkse taken met betrekking tot de directe leef- en woonomgeving zoals bed opmaken, kamer netjes houden, afwassen, tafel afruimen.
- "Bijzondere gedragingen" van zichzelf leren onderkennen, deze leren controleren eventueel via externe middelen.
- Zicht krijgen op haar mogelijkheden, haar beperkingen leren accepteren en haar toekomst verwachtingen hierop afstemmen.

De bovenstaande punten kunnen worden samengevat tot:

- Sociale contacten leggen en onderhouden ook buiten zijn interesse gebieden.
- Sociaal en maatschappelijk acceptabel kunnen functioneren.
- Ordenen van leefomgeving, werk e.d.
- Leren zelfstandig te functioneren in de maatschappij.
- Overleg met de ouders en aanwijzingen voor hun aanpak bij bovengenoemde punten

De duur voor het oefenen van de korte termijndoelen kan niet zonder meer worden aangegeven gezien de problematiek. Gewerkt wordt vooral met gewoonte training (Inslijpen), voordoen, hardop denk techniek en gesprekken.

Mevr. Drs. J. Bosman Besemer
Orthopedagoog Generalist NVO en Onderwijskundige